

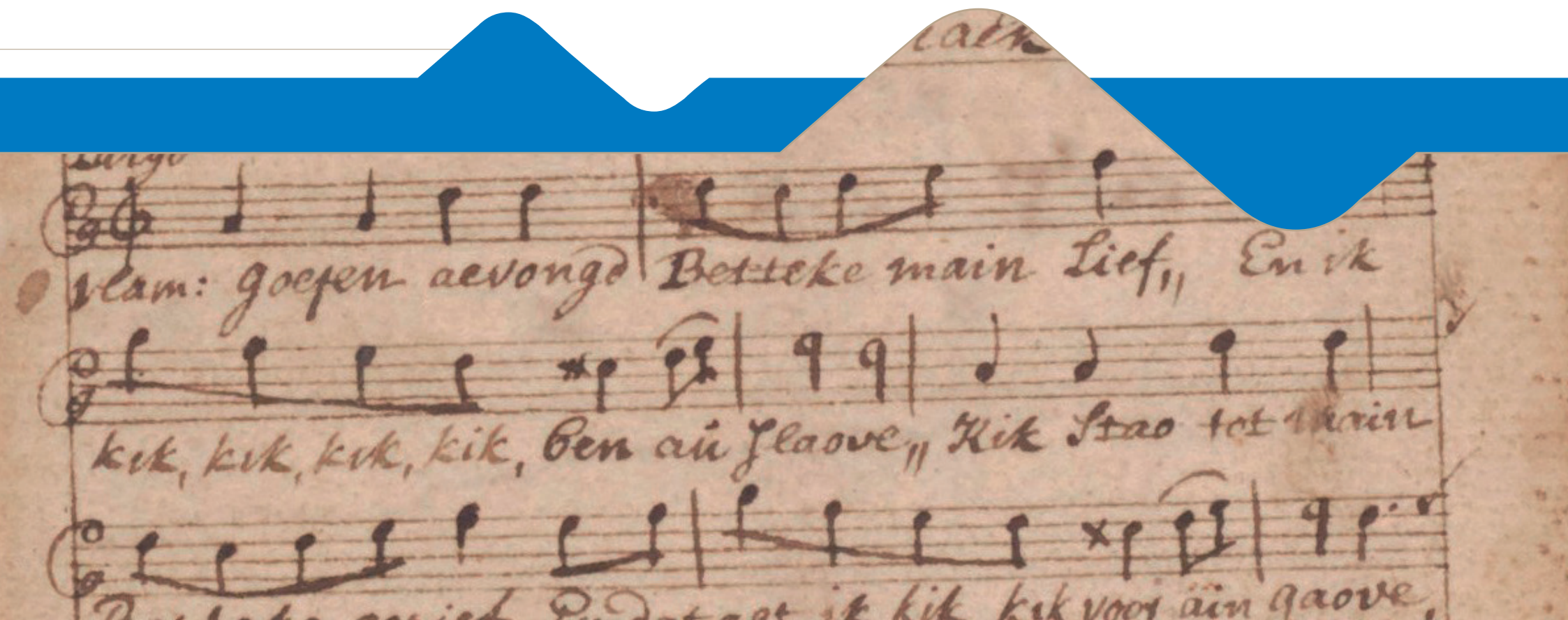
Jaarverslag 2018

van het beheer van de archieven en collecties

(ex artikel 6 Besluit Informatiebeheer Rijnland 2015)

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Droge voeten, **schoon** water

Inhoudsopgave

VOORWOORD

BEHEREN en BESCHIKBAAR STELLEN

- Kerncijfers 2018
- Toegankelijk maken
- Overbrengen en openbaarheid
- Digitaliseren
- Restaureren en behouden
- Aanwinsten en overdracht
- Dienstverleningsovereenkomst met Noord-Hollands Archief

EDUCATIE

- Lezingen en rondleidingen
- Publicatie Boezemgemaal Spaarndam
- Nieuwe websiterubriek 'Archiefstuk in beeld'
- De kaartencollectie in Caert-Thresoor

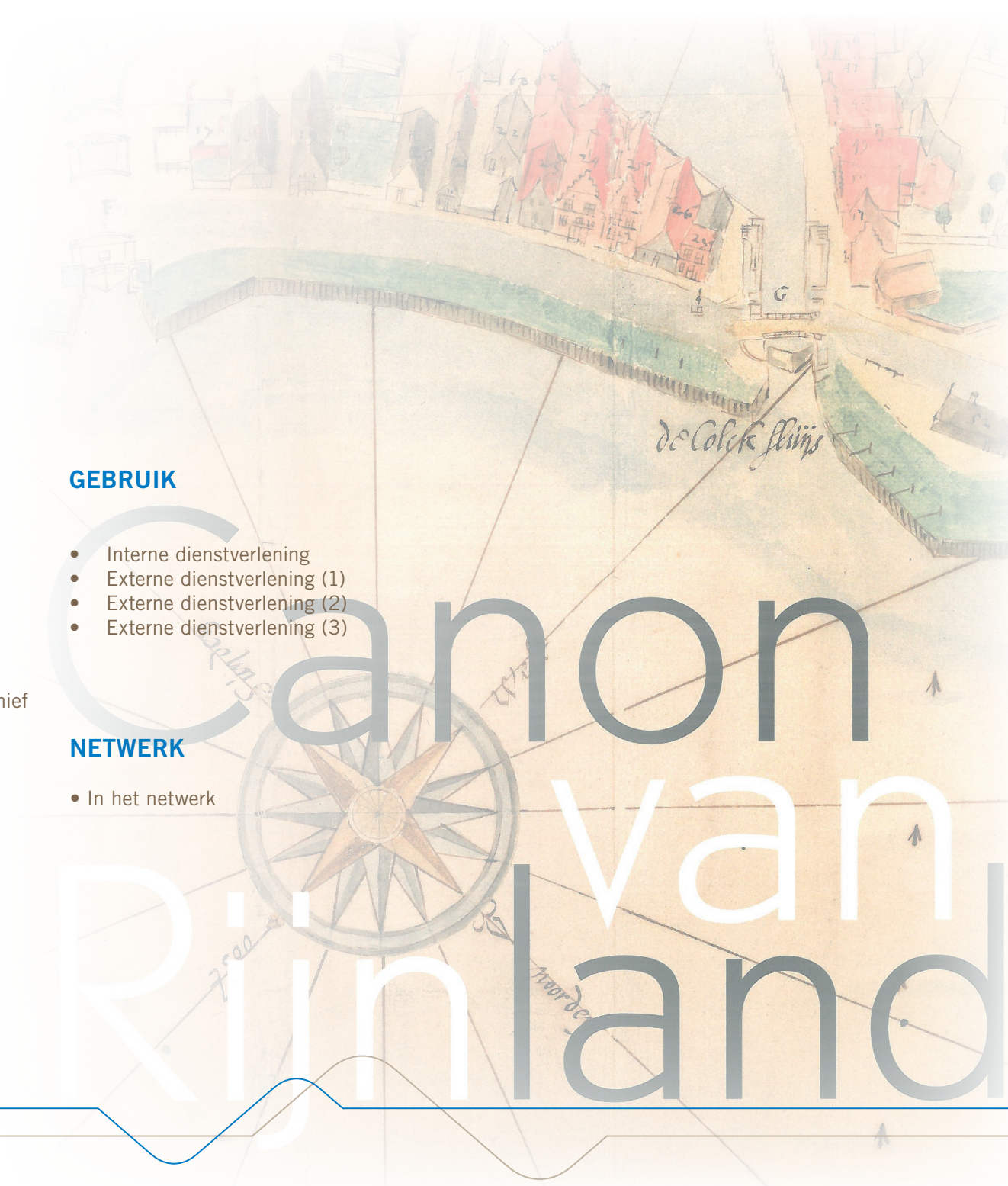
GEBRUIK

- Interne dienstverlening
- Externe dienstverlening (1)
- Externe dienstverlening (2)
- Externe dienstverlening (3)

NETWERK

- In het netwerk

Canon van Rijnland

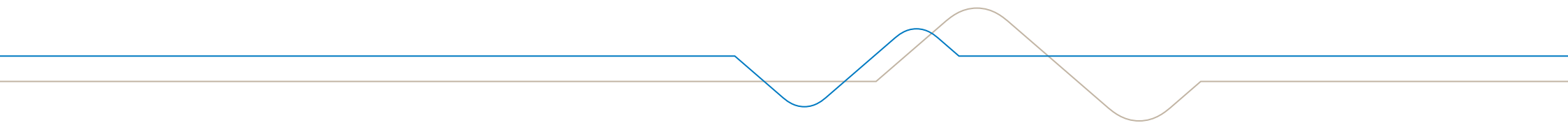

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2018 over het beheer van de archieven en collecties van het hoogheemraadschap van Rijnland. Rijnland beschikt over een omvangrijk archief, dat teruggaat tot de oorsprong van het georganiseerde waterbeheer in deze regio. Deze archieven zijn relevant voor onderzoekers, maar ook voor Rijnland zelf. Ze vertellen ons namelijk waar we als organisatie vandaan komen, welke keuzes er in het verleden zijn gemaakt om droge voeten te houden en hoe de maatschappelijke verhoudingen waren. In het dagelijks werk van veel teams is deze informatie nodig om het werk goed te kunnen doen. Als we deze informatie over het verleden laten meewegen in ons huidige beleid, kunnen we gefundeerde en verantwoorde besluiten nemen voor de toekomst.

Gert Koese

waterschapsarchivaris

Beheren en beschikbaar stellen

Kerncijfers 2018

Onderdeel	Kerncijfer
Overgebrachte archieven	2000 meter
Periode	1255-2004
Aantal archiefbeschrijvingen	513.861
Aantal scans Archiefbank	407.382
Aantal afbeeldingen beeldcollecties	32.629

Toegankelijk maken

2.6 Groot-Haarlemmermeer, waterschap
(1964) 1979-2004 (2006)
[meer ►](#)

laatste wijziging 01-12-2018, 5.023 beschreven archiefstukken

In 2018 zijn de archieven van diverse polders en van de waterschappen De Gouwelanden (1979-1998) en Noordwoude (1979-1989) geïnteriseerd en duurzaam verpakt. De inventarissen van de polderarchieven zijn op internet gepubliceerd, die van de andere waterschappen volgen na de definitieve afronding in 2019.

In het najaar van 2018 is de externe bewerking van de archieven van de waterschappen de Oude Rijnstromen (1994-2004) en Groot-Haarlemmermeer (1979-2004) afgerond. Ook deze inventarissen zijn op internet gepubliceerd en daarmee toegankelijk voor het geïnteresseerde publiek.

In het verslagjaar heeft een medewerker van het team Facilitaire Dienstverlening (FD) verder gewerkt aan het nader toegankelijk maken van de verleende vergunningen van inliggende waterschappen. Ze is inmiddels bezig met de afronding van de vergunningen van waterschap De Aarlanden.

In september 2018 is een nieuwe medewerker bij het team DHI gekomen. Zij heeft tijdelijk een werkplek bij Rijnland gekregen via de Participatiewet. Zij werkt aan diverse taken die te maken hebben met het toegankelijk maken van archieven en collecties, zoals het AVG-proof maken van de toegang op de verleende keurvergunningen. Ook is zij bezig met het zuurvrij ompakken van een aantal polderarchieven.

Overbrengen en openbaarheid

In het verslagjaar is begonnen met het daadwerkelijk overbrengen van archieven naar de archiefbewaarplaats door middel van een verklaring van overbrenging en het stellen van beperkingen aan de openbaarheid. Dit is een verplichting vanuit de Archiefwet, waarbij de archieven openbaar worden op grond van deze wet en niet meer vallen onder de Wet openbaarheid van bestuur. In een startnotitie uit 2017 zijn alle archieven ingedeeld in clusters. De onderstaande clusters zijn inmiddels overgebracht. De bij de verklaringen van overbrenging behorende besluiten beperking openbaarheid zijn gepubliceerd in het Waterschapsblad.

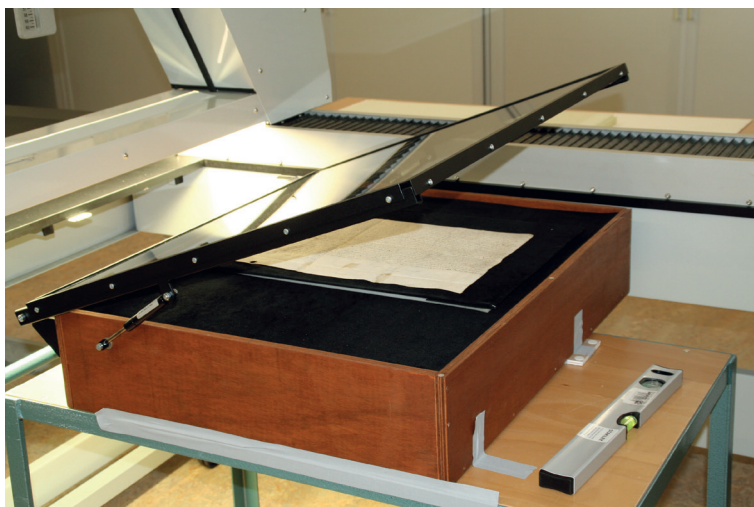
- Cluster 1: Archieven van het hoogheemraadschap
- Cluster 2: Archieven van polders
- Cluster 6: Archieven van de polderafdelingen Midden- en Zuidgeest
- Cluster 7: Archieven van de waterschappen De Oude Rijnstromen en

Groot-Haarlemmermeer

Het stellen van beperkingen aan de openbaarheid vereist ook een voorziening om deze beperkingen voor een onderzoeker buiten toepassing te laten. Het kan voorkomen dat de belangen van een onderzoeker zwaarder wegen dan het belang van de beperking. Eind 2018 is hiervoor een procedure ontwikkeld. Het buiten toepassing laten van een openbaarheidsbeperking is op grond van artikel 15 van de Archiefwet een bevoegdheid van de zorgdrager, het college. In het nieuwe Mandaat- en Volmachtbesluit dat in 2019 zal worden vastgesteld is opgenomen dat het nemen van een besluit tot het voor een onderzoeker buiten toepassing laten van een openbaarheidsbeperking gemandateerd is aan de waterschapsarchivaris als beheerder van deze archieven.

Digitaliseren

In de periode 2004-2017 zijn de belangrijkste delen van de archieven en collecties gedigitaliseerd en online beschikbaar gesteld. In het verslagjaar zijn geen archiefstukken gedigitaliseerd. In plaats daarvan is nagedacht hoe Rijnland het beste een vervolg kan geven aan het digitaliseren van zijn archieven en collecties, vanuit de overtuiging dat stoppen met digitalisering in deze tijd van toenemende digitale beschikbaarheid geen optie is. Er is een notitie opgesteld over het werken met *scanning on demand*. Deze manier van digitalisering is vraaggericht: alleen die stukken worden gedigitaliseerd waarvoor belangstelling is. Door middel van een aanvraagknop bij een online inventarisnummer kunnen onderzoekers een verzoek tot digitalisering indienen. We hebben besloten in februari 2019 een pilot te starten met scanning on demand om te zien of deze manier van digitalisering ook voor Rijnland rendabel is. Hiervoor zijn in 2018 de nodige voorbereidingen getroffen. Gedurende de pilot, die loopt tot 1 juli 2019, zullen aanvragen worden gedigitaliseerd door Erfgoed Leiden.

Restaureren en behouden

In het verslagjaar heeft Art Conservation uit Vlaardingen het zuurvrij ompakken van het Oud Archief van Rijnland naar tevredenheid afgerond. Inmiddels is het bedrijf bezig met het ompakken van de tweede fase, de archieven van de polders in Midden- en Zuidgeest. In november 2018 zijn ook alvast de archieven van de derde fase, de waterschappen De Veen- en Geestlanden en De Aarlanden, naar Vlaardingen getransporteerd.

Veel archieven bevatten grootformaten die niet in een standaard archiefdoos passen. Een voorbeeld zijn de leggers van onroerende goederen die de polderbesturen aanlegden en bijhielden om de waterschapsomslag vast te stellen. Deze grote delen lagen los in de stellingen. In 2018 zijn hiervoor grootformaat dozen aangeschaft, waarin deze delen zijn geborgen.

In het verslagjaar behandelde de restaurator (team FD) onder andere 150 charters en 60 kaarten. De charters worden opnieuw opgespannen op een zuurvrije ondergrond om ze zo duurzaam te behouden voor de toekomst. De kaarten werden gevlakt en daarna gedigitaliseerd, in veel gevallen voor intern gebruik. Verder restaureerde hij diverse andere archiefstukken en begeleidde de transporten van archieven door medewerkers van Art Conservation. Ook voerde hij in samenwerking met Art Conservation een schimmelonderzoek uit naar een deel van het archief van het ambacht Voorschoten.

Aanwinsten en overdracht

Aanwinsten

In maart en april 2018 zijn drie aanvullingen op het archief van de Rijnlandse Molenstichting ontvangen.

Het betreft documenten over de periode 2004-2010. Deze stukken zullen meegenomen worden in de inventarisatie van het totale archief.

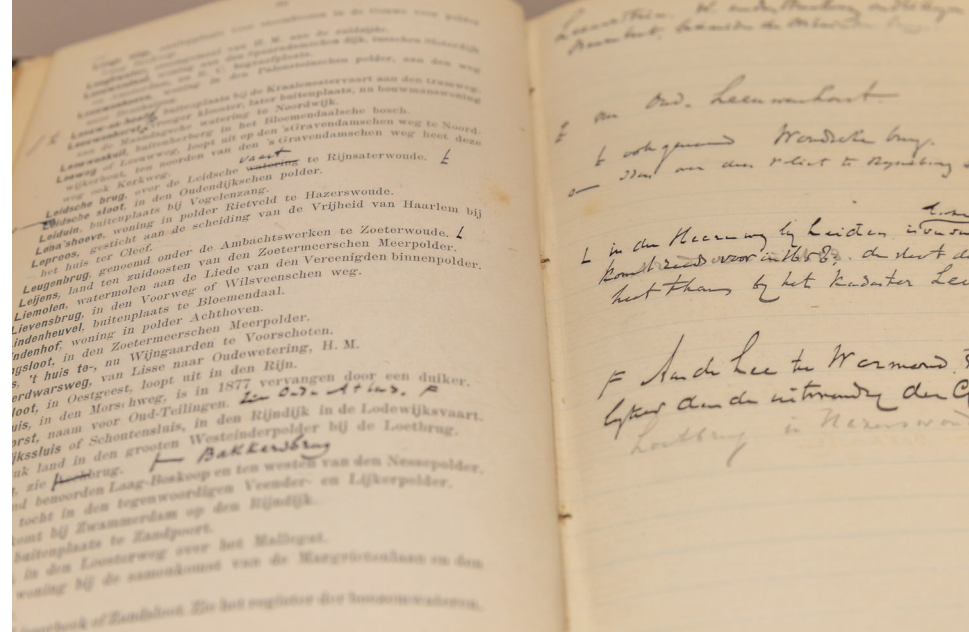
In december 2018 ontving Rijnland van een particulier een uitgave van het Register van plaatsnamen

in Rijnland uit 1895 van ingenieur E.F. van Dissel met daarin opgenomen het Eerste vervolg uit 1899. Deze band is in bezit geweest van ingenieur Van Dissel zelf. Tussen de gedrukte pagina's is steeds een lege pagina opgenomen voor het maken van aantekeningen. Zowel het Register als het Eerste vervolg bevat van de hand van Van Dissel geschreven verbeteringen en aanvullingen. Te zien is dat de in het Register aangebrachte verbeteringen zijn verwerkt in het gedrukte Eerste vervolg. De correcties en aanvullingen op het Eerste vervolg zijn echter nooit in druk uitgegeven. Dit maakt de uitgave tot een waardevolle aanwinst.

Overdracht

Tijdens inventarisatiewerkzaamheden in voorgaande jaren zijn diverse archiefstukken aangetroffen die behoren tot de archieven van de ambachten, de voorlopers van de huidige gemeenten. In november en december 2018 zijn deze archiefstukken overgedragen aan de archiefinstellingen die de archieven van deze ambachten beheren. Het gaat om stukken van de ambachten Aarlanderveen, Alphen, Boskoop (overgedragen aan het Gemeentearchief Alphen aan den Rijn), Alkemade, Esselijkerwoude, Leimuiden/Vriesekoop, Lisse, Rijnsaterwoude (overgedragen aan Erfgoed Leiden) en Oukoop (overgedragen aan het RHC Rijnstreek-Lopikerwaard in Woerden).

Tijdens de externe bewerking van het archief van waterschap Groot-Haarlemmermeer zijn diverse dossiers met bemalingsstaten aangetroffen die behoren tot de archieven van polders (rechtsvoorgangers van Groot-Haarlemmermeer) die in beheer zijn bij het Noord-Hollands Archief in Haarlem en het Stadsarchief Amsterdam. Deze dossiers zijn aan genoemde instellingen overgedragen.

Dienstverleningsovereenkomst met Noord-Hollands Archief

In december 2018 is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met het Noord-Hollands Archief (NHA) in Haarlem voor het beheren en beschikbaar stellen van de archieven van polders die rechtsvoorganger waren van waterschap Groot-Haarlemmermeer (exclusief de Haarlemmermeerpolder). Dit beheer bestaat al sinds 2003, toen het bestuur van Groot-Haarlemmermeer de archieven van deze polders overbracht naar de Archiefdienst voor Kennemerland. Het NHA is de rechtsopvolger van deze dienst en heeft het beheer en de beschikbaarstelling voortgezet. In 2017 heeft het NHA aangegeven dat voortzetting van deze constructie wenselijk is, omdat de archieven een welkome aanvulling zijn op de andere archieven in de regio. In deze dienstverleningsovereenkomst zijn beheer en beschikbaarstelling geformaliseerd en zijn ook de randvoorwaarden in het kader van de AVG vastgelegd.

noord-hollands archief

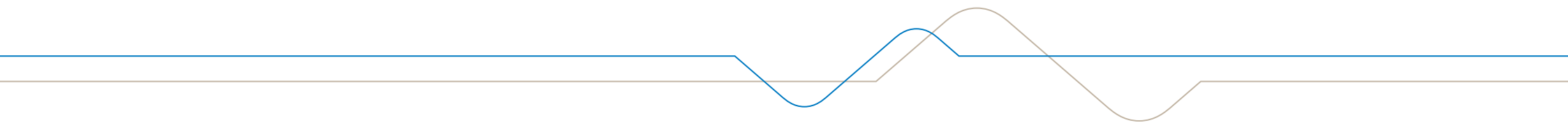
Educatie

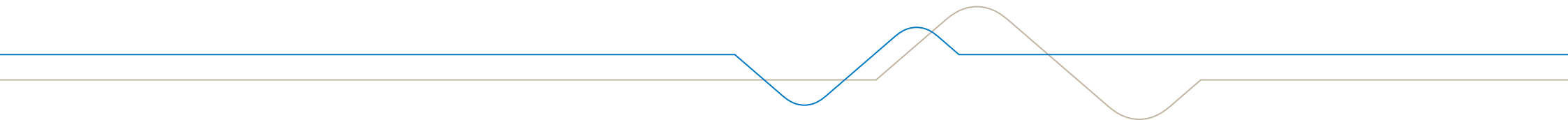
Lezingen en rondleidingen

Regelmatig geven waterschapsarchivaris en archivisten lezingen over de geschiedenis van het hoogheemraadschap en de waterhuishouding en rondleidingen door de archieven én het gemeenlandshuis aan de Breestraat. In het overzicht hieronder zijn alleen de rondleidingen van en presentaties voor externen opgenomen. Een uitzondering is gemaakt voor de presentatie die op 20 september in het Archeon is gehouden voor het management van Rijnland.

Datum	Wat	Locatie	Doelgroep
02-02-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	VVD-fractie provincie Zuid-Holland
21-03-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	dijkgraaf en 2 bezoekers
19-04-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	Het Gilde Leiden
07-05-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	dijkgraaf en 6 trainees
14-05-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	dijkgraaf en bezoeker
25-05-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	Gidsen Vereniging Hendrick de Keyser
31-05-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	dijkgraaf en 1 bezoeker
22-06-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	Historisch Genootschap Waddinxveen (20 personen)

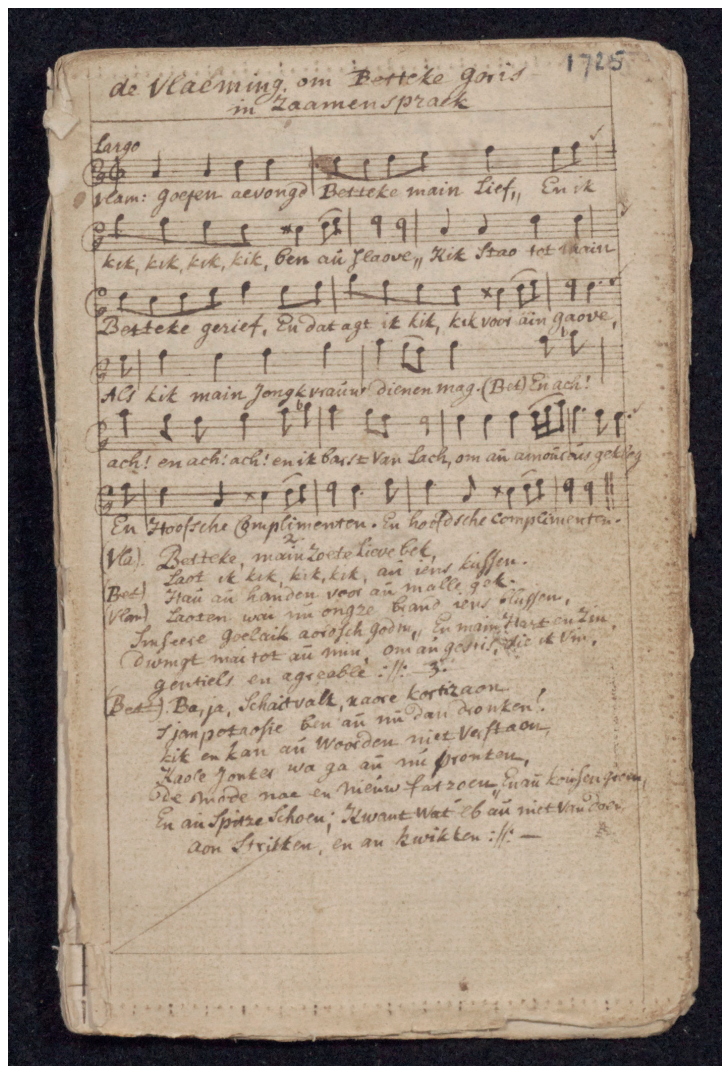
05-07-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	dijkgraaf, een lid van GS van Noord-Holland en 2 andere bezoekers
17-07-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	medewerkers Museum Leiderdorp
06-09-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	klas 6A (27 leerlingen) en klas 6B (21 leerlingen) van de Lucas van Leyden school te Leiden
07-09-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	ChristenUnie (25 personen)
07-09-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	klas 7/8 (Fluitekruiden) van Haanstra Basisschool te Leiden (30 leerlingen)
08-09-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	Open Monumentendag (1245 personen)
09-09-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	Open Monumentendag (1550 personen)
14-09-2018	Rondleiding	Gemeenlandshuis	Oud-hoogheemraad W. van der Hoeven en gezelschap (15 personen)
17-09-2018	Presentatie	BG Katwijk	Delegatie ministeries en koepels (18 personen)
20-09-2018	Presentatie	Archeon	Heidag management Rijnland
09-10-2018	Rondleiding	Archieven Rijnlandhuis	Round Table 40plus Gouda (12 personen)
11-10-2018	Presentatie	Spaarndam	Bestuurdersdag Kennemerland

Publicatie Boezemgemaal Spaarndam

In 2018 heeft historicus Paul Schevenhoven een groot aandeel geleverd in de totstandkoming van het boek Boezemgemaal Spaarndam: van ontstaan tot renovatie. Dit boek beschrijft de geschiedenis van de uitwatering bij Spaarndam en van het daar gesitueerde boezemgemaal. Het werd gepresenteerd bij de afronding van de renovatie van dit gemaal. Hiermee is een trilogie over de Rijnlandse boezemgemalen afgerond. Eerder schreef hij de boeken Katwijk, gemaal en uitwatering (2012) en Historie van de bemaling rond Gouda en renovatie van boezemgemaal mr. P.A. Pijnacker-Hordijk (2016).

Nieuwe websiterubriek 'Archiefstuk in beeld'

In februari 2018 is een nieuwe rubriek op de website gelanceerd onder de titel 'Archiefstuk in beeld'. De bedoeling van deze rubriek is om op een luchtige manier opvallende archiefstukken voor het voetlicht te halen. De aftrap was een artikeltje over een lied dat aangetroffen is in een van de weerboekjes van Nicolaas Cruquius. Het lied bestaat uit drie coupletten en beschrijft de avances van een Vlaming, die een Hollands meisje met de naam Betteke Goris het hof wil maken. Zij moet hem echter niet... Het lied zou goed door Cruquius zelf geschreven kunnen zijn, want bekend is dat hij muziek schreef. Dit artikel heeft de nieuwsbrief van Museum De Cruquius gehaald en is de bron geweest voor een artikel in Het Waterschap.

De kaartencollectie in Caert-Thresoor

Deze rubriek beschrijft kaartverzamelingen in Nederland respectievelijk kaartverzamelingen met veel Nederlands materiaal.

Tips: Martijn Storms
E-mail: m.storms@library.leidenuniv.nl

1. Het kantoor van het hoogheemraadschap van Rijnland in Leiden.

Toegankelijkheid

Het hoogheemraadschap van Rijnland is sinds januari 2000 gevestigd in een modern kantoorgebouw aan de rand van het Bio Science Park in Leiden. Daarvoor zetelde het in het monumentale Gemeenlandshuis aan de Breestraat, een gebouw dat al in 1578 door Rijnlands bestuur werd aangekocht. In het kantoor aan de Archimedesweg bevinden zich drie depots, waar de archieven en collecties van Rijnland en zijn vele rechtsvoorgangers worden bewaard. Een depot is specifiek bestemd voor de berging van de omvangrijke collecties, waaronder de kaartencollectie. Op de begane grond van het gebouw is een studiezaal met bibliotheek, waar onderzoek gedaan kan worden. Hier zijn ook faciliteiten om de volledig gedigitaliseerde kaartencollectie digitaal in te zien. De kaarten worden niet meer fysiek ter inzage gegeven. Het bezoeken van de studiezaal kan op werkdagen tussen 9.00 en 17.00 uur, maar wel op afspraak. Bij uw eerste bezoek wordt u gevraagd een bezoekerskaart in te vullen en het bezoekersreglement te ondertekenen.

Omvang

De kaartencollectie bestaat uit circa 11.000 kaarten over de periode 1457-1950. Hierbij zijn ook de kaartboeken en atlasen inbegrepen. Rijnland beschikt bijvoorbeeld over enkele tientallen kaartboeken

Kaartencollecties in Nederland

Hoogheemraadschap van Rijnland

Gert Koesse

Adres en contactgegevens
Hoogheemraadschap van Rijnland
adres: Archimedesweg 1, 2333 CM Leiden
Telefoonnummer: 071-306 30 71
E-mailadres: archief@rijnland.net
Website: www.rijnland.net/archieven

van de overzichtskaarten van het hoogheemraadschap van 1615, 1687 en 1746, waarvan diverse exemplaren fraai zijn ingekleurd.

Profiel
Het hoogheemraadschap van Rijnland

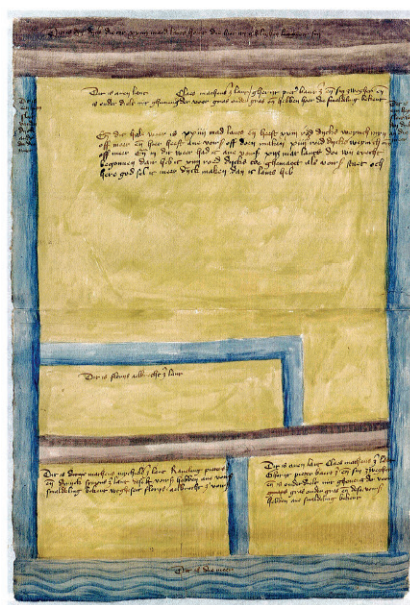
2. Blad met daarop Leiden en omstreken uit de overzichtskaart van Rijnland, 1687. NL-LdnHR, Collectie kaarten, A-4381.

34

CAERT-THRESOOR

hadden de bevoegdheid om keuren uit te vaardigen en schouw te drijven over belangrijke waterstaatswerken. Bij overtreddingen legden zij boetes op. Aan het eind van de Middeleeuwen transformeerde Rijnland van toezichthouder tot regionaal waterschap met een toezichthoudende taak op de lokale waterschappen: de ambachten en de polders. Rijnland nam het onderhoud van belangrijke regionale waterstaatswerken op zich, zoals dat van de Spaarndammerdijk. De gelaagdheid in waterbeheer (lokaal en regionaal) duurde tot 1 januari 2005; toen fuseerden de inmiddels tot grotere waterschappen geclusterde polders met het oude hoogheemraadschap. Als integraal waterschap en onder de oude naam *Hoogheemraadschap van Rijnland* zorgt de organisatie nu in het hele gebied tussen Haarlem, Amsterdam, Gouda en Den Haag voor droge voeten en schoon water.

Rijnland financierde zijn uitgaven eeuwenlang door het achteraf heffen van een onslag of grondbelasting: het morgengeld. Dit moest worden opgebracht door grondeigenaren en -gebruikers in de verschillende ambachten of dorpen. Al vanaf de vijftiende eeuw had Rijnland landmeters in dienst om de grootte van het onslagplichtig land op te meten. Hun rol werd alomteerender en vanaf de zestiende eeuw gingen ze ook steeds vaker kaarten maken als resultaat van hun metwerk. De oudste kaart dateert van 1457 en laat een deel van de Spaarndammerdijk zien, waar een geschil was gerezen tussen een grondeigenaar en haar pachter wegens het niet nakomen van onderhoudsverplichtingen. De hoogheraden van Rijnland wezen vonnis. Deze kaart markeert het begin van een traditie waarin landmeters honderden kaarten maakten. De ruggengraat wordt gevormd door de overzichtskaarten van Rijnland. Het maken van overzichtskaarten werd vanaf het begin van de zeventiende eeuw gebruikelijk binnen de Hollandse hoogheemraadschappen. De eerste kaart van Rijnland verscheen in 1615, gemaakt door vader en zoon Floris Balthasars en Balthasar Floriszoon van Berckenrode. Omdat de kaart niet erg nauwkeurig was, was er ruim 20 jaar later al behoefte aan een nieuwe kaart. Deze verscheen in 1647 van de hand van de landmeters Jan Janszoon Dou en Steven van Brouckhuijsen. In 1687 verscheen een licht gewijzigde tweede editie en in 1746 een door Melchior Bolstra ingrijpend aangepaste derde editie. Vooral de editie van

3. Kaart van een gedeelte van de Spaarndammerdijk, 1457. NL-LdnHR, Collectie kaarten, A-0845.

1687 laat zien dat de overzichtskaarten behalve een praktische ook een representatieve functie hadden. De kaart is fraai versierd met wapenranden en bloemslingers door Romeyn de Hooghe en Pieter Post. Behalve over diverse kaartboeken beschikt Rijnland over de volledige sets koperplaten waarmee deze kaarten werden gedrukt.

Het grootste deel van de collectie bestaat uit kartografische afbeeldingen en technische tekeningen (zowel in manuscript als gedrukt) van Rijnlandse polders, droogmakerijen en waterstaatswerken. Niet alles is even belangrijk. Er zijn bij-

voorbeeld reeksen kaartjes die als bijlage bij verzoekschriften zijn gemaakt en dus een beperkt en sterk lokaal belang hebben. Het aandeel commerciële kaarten is niet groot. De collectie telt slechts enkele tientallen aangekochte of geschenken exemplaren, bijvoorbeeld de atlas *Theatrum Orbis Terrarum (Atlas novus)* van Johan Blaeu (1650) en *Germania Inferior* van Nicolaes Visscher (circa 1750).

De eerste inventaris van de collectie verscheen in 1882, samengesteld door C.H. Dee, ambtenaar ter secretarie. Hij beschreef hierin alle kaarten die hij tot op dat ogenblik aantroef in het archief. Het

Op verzoek van de redactie schreef de waterschapsarchivaris een artikel over de kaartencollectie van Rijnland voor de rubriek 'Kaartencollecties in Nederland' van het tijdschrift Caert-Thresoor. De collectie van Rijnland bevat honderden unieke manuscriptkaarten, zoals overzichtskaarten van het gebied, kaarten van polders en droogmakerijen en technische tekeningen van sluizen en gemalen, in veel gevallen gemaakt door eigen landmeters. De oudste kaart dateert van 1457 en is daarmee vrij uniek. Bijzonder is ook dat van de overzichtskaarten de complete sets koperplaten, waarmee ze werden gedrukt, bewaard zijn gebleven. Benadrukt is dat alles digitaal en online beschikbaar is in de beeldbank en voor iedereen te downloaden en te gebruiken.

35STE JAARGANG 2018 - 1

35

CAERT-THRESOOR

Gebruik

Interne dienstverlening

In het verslagjaar werden 153 interne informatieverzoeken in behandeling genomen, een lichte stijging ten opzichte van 2017. Medewerkers van Rijnland die dossiers wilden raadplegen, werden in de studiezaal ontvangen. Op aanvraag werden documenten en tekeningen gedigitaliseerd door medewerkers van DHI en de Repro. Deze werkwijze bevalt prima, door het niet meer uitlenen van archiefdossiers blijft het archief compleet.

Externe dienstverlening (1)

In de studiezaal ontvangen we ook externe bezoekers die onderzoek willen doen in de Rijnlandse archieven en collecties. Op grond van artikel 17 van de Archiefwet is dit een verplichting voor overheidsorganisaties die openbare archieven beheren.

Medio 2018 hebben we de servicenormen van branchevereniging BRAIN overgenomen en op onze website gepubliceerd. Hiermee conformeren we ons aan de normen voor dienstverlening die gangbaar zijn bij Nederlandse archiefinstellingen. Waar nodig hebben we verwezen naar de bestaande Rijnlandse servicenormen en klachtenprocedure. Op onderdelen hebben we aanpassingen aan onze dienstverlening doorgevoerd, zoals het beschikbaar stellen van een duidelijk leesbare aanvraagprocedure in de studiezaal.

In november 2018 heeft de waterschapsarchivaris een nieuw bezoekersreglement vastgesteld. De inhoud is op sommige onderdelen licht gewijzigd. Tevens is het reglement aangepast aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Na vaststelling is het reglement gepubliceerd op de website.

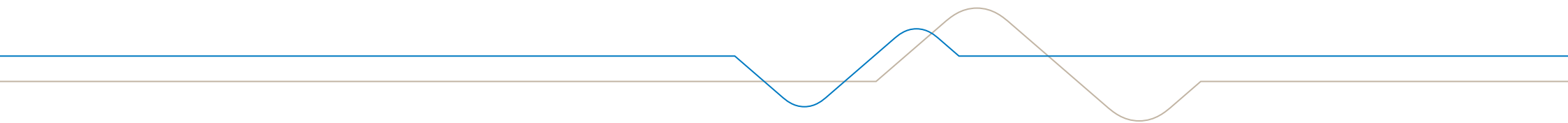

Externe dienstverlening (2)

In het verslagjaar ontvingen we 46 externe bezoekers, die in totaal 71 keer de studiezaal bezochten. Ten opzichte van voorgaande jaren neemt het aantal bezoekers nog steeds af. Een overzicht van de laatste vijf jaar:

Jaar	Aantal bezoekers	Aantal bezoeken
2014	73	112
2015	70	103
2016	52	92
2017	54	89
2018	46	71

Ook per mail, per telefoon en via het Klant Contact Team ontvangen we vragen van buitenaf over de meest uiteenlopende historische onderwerpen. In het verslagjaar waren dat er 123, een forse stijging ten opzichte van het jaar ervoor.

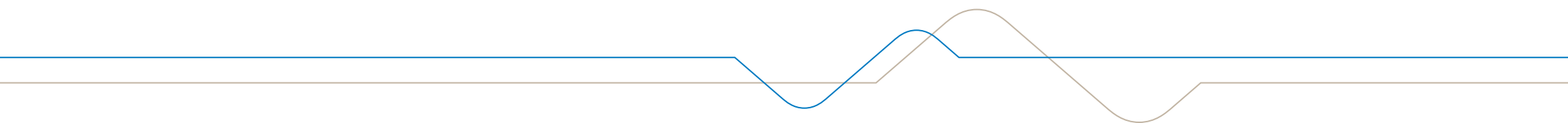

Externe dienstverlening (3)

Bezoekersaantallen (online)

Het dalende aantal fysieke bezoekers wordt ruimschoots gecompenseerd door het aantal online bezoeken aan de archieven en collecties op de website, hoewel ook hier een lichte daling is te zien ten opzichte van 2017. Een overzicht van de laatste vijf jaar:

Jaar	Aantal raadplegingen
2014	220.000
2015	128.000
2016	55.000
2017	311.000
2018	291.000

Network

In het netwerk

In het verslagjaar waren we aangesloten bij de volgende verenigingen en stichtingen, waarvan we ook bijeenkomsten bijwoonden:

- Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland (KVAN)
- Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland (BRAIN)
- Kring van Zuid-Hollandse Archivarissen (KZHA)
- Stichting Historische Publicaties Holland-Rijnland
- Gebruikersvereniging MAIS-Flexis

De waterschapsarchivaris was bestuurslid van de KZHA, archivist Paul Schevenhoven was lid van de redactie van het Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis.

Verder bezochten medewerkers van het team DHI de volgende bijeenkomsten:

- Symposium '200 jaar NAP', 19 februari, Waternet
- Symposium '25 jaar Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis', 8 november, TU Delft

Hoogheemraadschap van Rijnland

Archimedesweg 1
postbus 156
2300 AD Leiden
telefoon (071) 30 63 063

fax (071) 51 23 916
post@rijnland.net
www.rijnland.net

Dit jaarverslag is een uitgave van het hoogheemraadschap van Rijnland.

Redactie

Hoogheemraadschap van Rijnland

Afdeling Documentaire & Historische Informatievoorziening

Tekst

Gert Koese, waterschapsarchivaris

Meer weten over het hoogheemraadschap van Rijnland?

www.rijnland.net

Februari 2019